

Szegedi Ítéltábla
Bf.III.24/2013/4.

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Szegeden, 2013. március 5. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

Í T É L E T E T :

A hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt a **vádlt** ellen indított büntetőügyben a **Gyulai Törvényszék** 2012. október 2. napján kihirdetett **14.B.122/2012/23.** számú ítéletét **m e g v á l t o z t a t j a** az alábbiak szerint:

a vádlott cselekményeit 3 rb. hivatali visszaélés büntettének [Btk. 225. § 3. fordulat] minősíti, melyből 2 rb. folytatólagosan elkövetett.

A vagyonekbezárt 130.000.- (egyszázharmincezer) forint vagyoni előnyre rendeli el.

A vádlott előzetes mentesítésben részesítését mellőzi.

Az (1. sz. magánfél, 1. sz. érintett személy) és a (2. sz. magánfél, 2. sz. érintett személy) polgári jogi igényét elutasítja.

A vádlott illeték fizetésre kötelezését mellőzi.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Az elsőfokú bíróság a vádlottat 2 rb. - ebből 1 rb. folytatólagosan elkövetett - hivatali visszaélés büntette [Btk. 225. § 3. fordulat] és 2 rb. csalás vétsége [Btk. 318. (1) és (2) bekezdés 2. fordulat c) pont] miatt - halmazati büntetésül - 1 év 8 hónap börtönbüntetésre és 30 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A börtönbüntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 5.000.- forintban állapította meg. A vádlottal szemben 80.000.- forint erejéig vagyonekbezárt rendelt el és előzetes mentesítésben részesítette.

Úgy rendelkezett, hogy a kiszabott 150.000.- forint pénzbüntetést meg nem fizetés esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni, egy napi tétel

helyébe egy napi szabadságvesztés lép és a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozatára a szabadságvesztés fokozata az irányadó, valamint, hogy az előzetes mentesítés hatályát veszti, ha a felfüggesztett büntetés végrehajtását elrendelik.

A vádlottat csalás vétsége [Btk. 318. § (1) és (2) bekezdés 2. fordulat c) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

Kötelezte az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül:

Az (1. sz. érintett személy) (település, utca, házszám) magánfél részére 25.000.- forint, valamint 2010. szeptember 30. napjától a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamat összegével azonos késedelmi kamat, **a (2. sz. érintett személy)** (település, utca, házszám) magánfél részére 25.000.- forint megfizetésére. Ezt meghaladóan a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.

A megítélt polgári jogi igény után kötelezte a vádlottat kétszer 15.000.- forint, összesen 30.000.- forint eljárási illeték megfizetésére a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Adófőigazgatóság Békés Megyei Adóigazgatósága felhívására az abban foglalt módon és időben.

Kötelezte a vádlottat 4.031.- forint bűnügyi költség megfizetésére az államnak.

Rendelkezett arról, hogy az ítélet polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezése ellen a magánfelek a kézbesítéstől számított 8 napon belül fellebbezést jelenthetnek be.

Az első fokú ítélet ellen fellebbezést jelentett be az ügyész, a 2 rb. csalás vétsége helyett 2 rb. csalás büntettének [Btk. 318. § (1) és (2) bekezdés 2. fordulat c) pontjára figyelemmel (4) bekezdés b) pont] megállapítása, a 2./ tényállás esetében a csalás büntettének folytatólagosan elkövettként való megállapítása érdekében és az előzetes mentesítés mellőzése végett,

A vádlott és védője egyezően elsődlegesen felmentés, másodlagosan eltérő minősítés és a kiszabott büntetés enyhítése érdekében.

Az első fokú ítélet felmentő rendelkezése 2012. október 5. napján jogerőre emelkedett.

A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.11/2013/1-II. számú átiratában az ügyészi fellebbezést módosítással tartotta fenn és azt indítványozta, hogy az ítélet tábla a tényállás helyesbítése és kiegészítése mellett az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg akként, hogy a vádlott cselekményét 3 rb. a Btk. 225. § 3. fordulatába ütköző és büntetendő hivatali visszaélés büntettének - melyből 2 rb. folytatólagosan elkövetett - minősítse, az előzetes mentesítést mellőzze, az első fokú ítélet egyéb rendelkezéseit pedig hagyja helyben, és a bűnösségi körülményeket észrevételezte.

A védő, a fellebbezési nyilvános ülésen a vádlott hivatali visszaélés büntette alóli felmentésére irányuló fellebbezését azzal indokolta, hogy a vádlott nem hivatalos személyként lépett fel, mert az egyes üzlettulajdonosok kérésére készítette el a HACCP Kézikönyveket - mely a **[büfé megnevezése]-ben** és a kenyérboltban kötelező volt - és a Takarítási és Fertőtlenítési, illetve Higiénias Utasításokat, melyekkel a kérdéses üzletekben nem rendelkeztek. Ugyanakkor, magatartása nem meríti ki e bűncselekmény egyik elkövetési magatartását sem. A csalás vétsége álláspontja szerint azért nem valósult meg, mert az üzlettulajdonosok is tudták, hogy ilyen kézikönyvekre, illetve utasításokra szükség van. Az pedig, hogy a vádlott célja a jogtalan előny, illetve haszonszerzés volt, bizonyítást nem nyert.

Az eltérő minősítéssel kapcsolatos álláspontját nem fejtette ki.

Az enyhítés körében a börtönbüntetés enyhítését és azt indítványozta, hogy az ítélet tábla az előzetes mentesítést ne mellőzze.

Az ítélet tábla a minősítés megváltoztatására vonatkozó ügyészi fellebbezést ítélte alaposnak.

Az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző bírósági eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján felülbírálván az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést nem észlelt, az iratok egybehangzó adataira, tényből levont következtetésre és a vádlott fellebbezési nyilvános ülésen tett nyilatkozatára figyelemmel a tényállást a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alábbiak szerint kiegészítette, illetőleg helyesbítette:

A vádlott jelenleg a [biztosító megnevezése] [települési] ügynökségénél dolgozik, havi átlagjövedelme kb. 250.000.- forint.

Az egyik kiskorú gyereke laktóz érzékeny és szívproblémája van, a másik asztmás betegségben szenved.

A vádlottnak a [gépjármű típusa] gépkocsira - helyesen - 1.129.000.- forint hitelt nyújtottak és havonta 19.962.- forinttal kellett törlesztenie (nyomozati iratok 409. oldal).

Az ítélet tábla a tényállásból **az (1. sz. érintett személy), a (2. sz. érintett személy)** és (1. sz. név) tévedésbe ejtésére, valamint a károkozására és a rendszeres haszonszerzésre törekvésre vonatkozó részt mellőzi és e helyett a tényállást akként helyesbíti, hogy a vádlott

az 1./ tényállás szerinti cselekmény kapcsán 25.000.- forint,

a 2./ tényállás szerinti cselekmény kapcsán 85.000.- forint,

a 3./ tényállás szerinti cselekmény kapcsán 20.000.- forint,

így összesen, 130.000.- forint vagyoni előnyt szerzett.

A 2./ tényállás 4. bekezdés 2. sorában a pénzátadás időpontja - helyesen - 2009. március 10. napja.

A vádlott hivatalos személyként eljárva annak érdekében, hogy jogtalan előnyt szerezzen hivatali helyzetével visszaélt, amikor kihasználta az üzlettulajdonosok feltétlen bizalmát, téves tájékoztatást adott számukra, hogy szükségük van a HACCP Kézikönyvre, illetve új Takarítási és Fertőtlenítési Utasításra, illetve Higiénias Gyakorlati Kézikönyvre, valamint, hogy hivatali helyzetét személyes céljaira használta fel.

Egyebekben az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás hiánytalan, ami a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

A felmentést célzó fellebbezések a bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényállást támadják, a bizonyítékok másként való értékelését célozzák. Az elsőfokú bíróság az ellenőrzési jegyzőkönyvek és a vádlott azon vallomása alapján, mely szerint nem tagadta, sőt hangsúlyozta, hogy valamennyi érintett üzlet esetében hivatalos minőségben járt el, állapította meg, hogy a cselekményeket mint az ÁNTSZ [régió megnevezése] Intézetének közegészségügyi- és járványügyi felügyelője hivatalos személyként követte el. A [büfé megnevezése] és az [1. sz. söröző megnevezése]-vel kapcsolatban is az érintettek az üzletnyitáskor azért keresték fel, mert tudták, hogy az ÁNTSZ-nél dolgozik és később mint ilyen ellenőr adott részükre tájékoztatást. Egyébként is, a vádlott munkaköréhez tartoztak a közegészségügyi ellenőrzések, valamint intézkedések és azok teljesítésének ellenőrzése, és a HACCP rendszer meglétének, illetve gyakorlatbeli érvényesülésének ellenőrzése (nyomozati iratok I/577-578. oldal). Az elkövetési magatartással kapcsolatban a bizonyítékok értékelésénél az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy a vádlott vallomásaiban lényeges tények tekintetében számos ellentmondás volt, a tanúk vallomásai viszont egymást alátámasztóak és következetesek voltak, csupán a 2./ tényállást érintően a pénzátadás és az összecszerülés tekintetében volt közöttük jelentéktelen ellentmondás. Számba vette és értékelte a tanúk vallomását erősítő egyéb bizonyítékokat - okiratokat, a vonatkozó jogszabályokat, a vádlott által készített ellenőrzési jegyzőkönyveket és kézikönyveket, illetve utasításokat - is. Mindezekből jutott helyesen arra a következtetésre, hogy a vádlott szavahihetetlen és ezért a tényállást döntően a tanúk vallomására alapította. A vonatkozó jogszabályokat is figyelembe véve helyesen állapította meg, hogy a vádlott a hivatali helyzetével élt vissza, amikor az üzlettulajdonosokat tévesen tájékoztatta arról, hogy milyen dokumentumokra van szükségük, és azokat ő maga pénzért elkészítette.

A bizonyítékok felülmérlegelésére a másodfokú eljárásban nincs lehetőség, ezért a bizonyítékok értékelését támadó, a vádlott felmentését célzó vádlotti és védői fellebbezések eredményre nem vezethettek.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott bűnösségére, a cselekményeit viszont tévesen minősítette.

Az 1./ és 2./ tényállásbeli cselekmények valóban beleillenek a csalás törvényi tényállásába is, hiszen haszonszerzési céllal tévedésbe ejtette **az (1. sz. érintett személy)-t**, a [2. sz. söröző megnevezése] és a [3. sz. söröző megnevezése], illetve **a (2. sz. érintett személy)-t** az [italbolt megnevezése]vonatkozásában, amikor valótlanul azt állította, hogy a sörözőkben, illetve a italboltban is HACCP Kézikönyv vezetése szükséges, majd a kézikönyveket a két személynek pénzért elkészítette. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott tevékenysége magán viseli a hivatali visszaélés büntette törvényi tényállásának ismérveit is, hiszen az üzlettulajdonosok bizalmát kihasználva élt vissza hivatalai helyzetével, jogtalan előny szerzése céljából. A hivatali visszaélés büntette viszont a csalás tényállásához képest speciális törvényi tényállás. Ilyen esetekben pedig a másik büncselekmény csupán látszólag valósul meg (látszólagos alaki halmazat). Így, a csalás büncselekménye a speciális büncselekménnyel és ebből következően a jelen esetben a csalás vétsége a hivatali visszaélés büntettével halmazatban nem állapítható meg (Büntetőjogi tankönyvek: Büntetőjog Különös Rész HVGORAC Lapkiadó, dr. Belovics Ervin - dr. Molnár Gábor - dr. Sinku Pál szerzők 4. átdolgozott kiadás 634. oldal, Magyar Büntetőjog Különös Része HVGORAC Lapkiadó, Juhász Zsuzsanna - Karsai Krisztina - Maráz Vilmosné - Nagy Ferenc - Vida Mihály szerzők 379. oldal és BH. 1989. 388. és BH. 1984. 253.).

Azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott a hivatali visszaélés büntette törvényi tényállásának 3. fordulataba ütköző, a hivatali helyzetével egyébként visszaél elkövetési magatartást valósította meg. Ezen elkövetési magatartás esetén ugyanis, a hivatali eljárás, intézkedés formailag törvényes, azonban a hivatali helyzethez fűződő jogok rendeltetésellenes használatát jelenti. Ilyen magatartás az is, amikor az elkövető a hivatali állásból, tekintélyből eredő befolyását, más függő helyzetét kihasználva, személyes célokra használja. Az irányadó tényállás alapján megállapítható, hogy a vádlott magatartása is a fentiek szerinti elkövetési magatartást valósította meg.

Ami a hivatali visszaélés büntette esetében az egység, többség és a bűnhalmazat problémáját illeti, a kialakult bírói gyakorlat az, hogy a többszöri kötelességszegés, ha egyetlen jogtalan hátrány okozása, illetve előny szerzése céljából történik egység, ha több kötelességszegés történik más-más jogtalan előny szerzése, illetve hátrány okozása érdekében: anyagi bűnhalmazat létesül. Az azonos személyek sérelmére, több cselekménnyel megvalósított hivatali visszaélés pedig folytatólagosan elkövetettnek minősül (Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára HVGORAC Kiadó, második kiadás 39. pótlás 580/2. oldal). A jelen esetben **az (1. sz. érintett személy), a (2. sz. érintett személy)** és (3. sz. érintett személy)-lyel szembeni, tehát összesen

három kötelességszegésről volt szó, ami **az (1. sz. érintett személy)** esetében kettő, **a (2. sz. érintett személy)** esetében három cselekménnyel valósult meg. Mindezekre figyelemmel az ítéletábra a vádlott cselekményeit 3 rb. a Btk. 225. § 3. fordulatába ütköző és a szerint minősülő hivatali visszaélés büntettének - melyből 2 rb. folytatólagosan elkövetett (**az (1. sz. érintett személy)** és **a (2. sz. érintett személy)** esetében) - minősítette.

A bűnösségi körülményeket az elsőfokú bíróság többségében helyesen vette számba. További enyhítő körülmény viszont, hogy a vádlott két kiskorú gyermeke tartósan beteg és az eltérő minősítésre figyelemmel a súlyosító körülmények köréből a vagyon elleni bűncselekmények helyi és országos szintű elszaporodottságát mellőzte.

A vádlott terhére megállapított bűncselekményekért kiszabható halmazati büntetés 2 hónaptól 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztés, a középérték, a Btk. 83. § (2) bekezdése alapján - melyre az elsőfokú bíróság nem hivatkozott - 2 év és 4 hónap. Az elsőfokú bíróság által kiszabott, a középértéket el nem érő 1 év 8 hónap szabadságvesztés az ítéletábra álláspontja szerint arányos. Törvényes és arányos végrehajtásának 3 évi próbaidőre történő felfüggesztése is. A vádlottnak megfelelő keresete és vagyona van, ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés mellett, a Btk. 38. § c) pontja alapján pénzbüntetést is kiszabott.

A bíróság a vádlottat előzetes mentesítésben akkor részesítheti a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése mellett, ha erre érdemes. Az érdemesség megítélése mérlegelési kérdés. Megállapításánál viszont az elsőfokú bíróság által vizsgált szempontokon túl - a vádlott büntetlen előélete, személyisége, életvitele - vizsgálni kell az elbírálás alatt álló cselekmény tárgyi súlyát, társadalomra veszélyességének fokát, az elkövetés körülményeit, annak indító okát és valamennyi körülményt összevetve kell értékelni. Kétségtelen, hogy a vádlott személyi körülményei kedvezőek, de következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a nehezen felderíthető, a hivatalos személyek tárgyilagos, elfogulatlan működésébe vetett bizalmat megingató elkövetőkkel szemben a generális prevenció miatt is, mindenképpen a leghatásosabban visszatartó joghátrányok alkalmazása indokolt. A vádlott a bűncselekményeket vagyoni előny szerzése céljából követte el, az elkövetésre két évben került sor és nem hagyható figyelmen kívül, hogy a vádlott a cselekmények elkövetését mindvégig tagadta. Az ítéletábra álláspontja szerint az elkövetési körülményekre és a bűncselekmények jellegére tekintettel az előzetes mentesítésre nem érdemes, ezért az előzetes mentesítésre vonatkozó elsőfokú bírósági rendelkezést mellőzte.

Törvényesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottal szemben vagyonelkobzást is alkalmazott, de a bűncselekmények eltérő minősítése miatt, annak 80.000 forintban

való meghatározása nem helytálló. A vádlott **az (1. sz. érintett személy)**-től 25.000.- forint, **a (2. sz. érintett személy)**-től 85.000.- forint, (1. sz. név)-től 20.000.- forint, így összesen 130.000.- forint vagyoni előnyt szerzett, **az (1. sz. érintett személy)**-től kért további 25.000.- forint nem került átadásra. A vonatkozó, Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján a vagyonekobbzást a bűncselekmény elkövetése során, vagy azzal összefüggésben szerzett vagyona kell elrendelni. Annak a vagyoni előnynek az elkobbzására ami nem került átadásra nincs törvényes alap. Ezért az ítéletábla a vagyonekobbzást a bűncselekményekkel összefüggésben ténylegesen megszerzett 130.000.- forint vagyoni előnyre rendelte el.

A Btk. 225. §-a szerinti hivatali visszaélés büntettének törvényi tényállása nem tartalmaz passzív alanyt, a védett jogi tárgy a hivatalos személy működésének törvényes rendje és az ehhez fűződő közbizalom. Elkövetése tehát közvetlenül nem okozza konkrét személy tényleges és közvetlen jogi vagy jogos érdekbeli sérelmét, illetve nem közvetlenül vezet annak veszélyéhez, hanem közvetve, áttételesen. Ebből következően e bűncselekménynek nincs természetes személy sértettje. A Be. 54. § (1) bekezdése értelmében polgári jogi igényt a sértett, mint magánfél érvényesíthet. A kifejtettek alapján viszont **az (1. sz. érintett személy)** és **a (2. sz. érintett személy)** nem sértettek, ezért nem minősülnek a Be. által polgári jogi igény vonatkozásában perindításra feljogosított személynek sem. A Be. 54. § (7) bekezdése alapján, ha a polgári jogi igény érvényesítésével kapcsolatos eljárási kérdésről e törvény nem rendelkezik, a polgári eljárás szabályait kell alkalmazni, feltéve, hogy azok e törvénnyel, illetőleg a büntetőeljárás jellegével nem ellentétesek. A nem jogosult által előterjesztett polgári jogi igény elbírálására leginkább a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja alkalmazható, mely szerint a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja, ha megállapítható, hogy a pert nem jogszabályban erre feljogosított személy indítja. A fentiekre tekintette helytelenül járt el az elsőfokú bíróság, amikor a bejelentett polgári jogi igényeknek helyt adott. Ezért, az ítéletábla úgy rendelkezett, hogy **az (1. sz. érintett személy)** és **a (2. sz. érintett személy)** polgári jogi igényét elutasította és a vádlott illetékfizetésre kötelezését is mellőzte. Az elutasító rendelkezés azonban nem teremt ítélt dolgot, ami azt jelenti, nem zárja ki annak lehetőségét, hogy más jogcímen, polgári jogi eljárás keretében, az igényüket érvényesítsék.

A kifejtettekből következik, hogy az ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fentiek szerint a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyebekben a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Szeged, 2013. március 5.

Dr. Hegedűs István s.k.
a tanács elnöke

Dr. Nikula Valéria s.k.
a tanács tagja, előadó

Dr. Halász Edina s.k.
a tanács tagja

A Szegedi Ítéltábla Bf.III.24/2013/4. számú ítélete és a Gyulai Törvényszék 14.B.122/2012/23. számú ítéletének a jelen ítélettel meg nem változtatott része a mai napon jogerős és fel nem függesztett részében végrehajtható.

Szeged, 2013. március 5.

Dr. Hegedűs István s.k.
a tanács elnöke